

Književna poročila.

Dr. Leonid Pitamč. Država. 1927. Založila Družba Sv. Mohorja. 8°, 480 strani. Cena vez. Din 140.—, za člane M. D. Din 70.—.

Državno pravo je bilo v Slovencih do ujedinenja prav slabo obdelano. Važnejših državnoslovnih razprav je bilo prav malo, knjig nobenih. Izmed pisateljev na tem polju je omeniti dr. Janeza Kreka, ki se bavi v svojem »Socializmu« (1901) nakratko tudi s pojmom in oblikami države, dr. Aleša Ušeničnika, ki razpravlja v svoji »Sociologiji« (1910) v II. delu (str. 108—217) že obširneje o postanku in smotru države, o njenih oblastih in oblikah, o državi kot organizmu, o odnosu države do drugih držav. Njima sledi dr. Bogumil Vošnjak v »Vedi« s prvimi specifično državnoslovnimi razpravami, izmed katerih je njegov »Uvod v obča načela državnega nauka« (»Veda« I. 1911, str. 42, 137, 237, 336, 435/601) še danes prav uporabljen in poučen, čeprav še ne upošteva modernih državnoslovnih teorij, ki so nastopile l. 1911 s Kelsenom. Omenja ga pa že v »Vedi« II. zv. št. 1 in 2, kjer ocenjuje njegove »Hauptprobleme der Staatsrechtslehre«. Po teh početkih utihne z »Vedo« vred med evropsko vojno tudi dr. Bogumil Vošnjak, ki se je bil s svojim obširnim delom »Ustava in uprava ilirskih dežel« (izdaja Slov. Matica 1910) častno uvel del v zgodovino našega ustavnega in upravnega prava. Po ujedinenju se stvari pri nas obrnejo na bolje. Pojavita se Zolger in Pitamč v »Slov. Pravniku«, »Času« in v »Zborniku znanstvenih razprav juridične fakultete« s številnimi, široko zasnovanimi in globoko črpajočimi razpravami. Enotnih sistemačnih del pa do danes nismo imeli ne v državnem niti v meddržavnem pravu.

Dr. Pitamč je tu zastavil svoje sile ter nam pred kratkim podal prvo veliko državnoslovno delo v slovenskem jeziku. Njegova »Država« je plod več ko desetletnega dela, ki sega v svojih zasnovah in početkih še v čase pred vojno. Pitamčev ostri, k minucioznemu razglabljanju pravnih pojmov nagibajoči se duh se je izuril v šoli slovitega Edmunda Bernatzika. Sledovi Bernatzikovih metod se javljajo tudi v pričujoči knjigi, kadar se loti podrobne juridične analize. V materialnem pogledu se pozna upliv Zolgerjevih nazorov, zlasti kjer se dotika avtor meddržavnega prava, sicer pa se nagiba v pravnofilozofskem pogledu k normativni teoriji dunajskega profesorja H. Kelsena, ki razlaga državne ustanove s stališča države kot ustroja enotnih pravnih norem. To se vidi n. pr. pri razpravljanju o pojmu države, njeni suverenosti in enotnosti, o razmerju med zakonom in uredbo, pri nauku o sodnih in upravnih aktih itd. Ti vplivi niso bili dovolj močni, da bi si avtor v pričujoči knjigi ne zasnoval svojega posebnega sistema in da bi tu ne hodil svoja pota.

Knjiga je po poglavitni vsebini razdeljena v štiri dele, ki obravnavajo bistvo države (str. 1—64), državne oblike (str. 65—174), državna pravila (str. 175—271) in državne organe (str. 272—445). Kratke dodatne raz-

prave o državi in meddržavnem pravu (str. 446-455), ter o razmerju države do meddržavnih organizacij (str. 456-464) prinašata peti in šesti del.

V prvem delu (bistvo države) razpravlja avtor podrobneje o različnih državnih teorijah, o državnem ozemlju, o suverenosti, o postanku in slednjič o enotnosti države. Definicija države, ki jo podaja na koncu tega poglavja, je različna od doslej običajnih ter označuje državo kot »pravno organizacijo ljudi na določenem ozemlju, katera je neposredno podrejena meddržavnemu pravu in kateri so podrejene vse pravne organizacije na tem prostoru, razen tistih, ki so same neposredno odvisne od meddržavnega prava.« V drugem delu (državne oblike) razlaga bistvo despotije, absolutne monarhije, absolutne republike in referendum, stanovsko monarhijo in republiko ter moderno državo, kjer sta posebno jasno — tudi raz historično razvojno stališče — obravnavani ideji reprezentance in ločitve oblasti, nadalje konstitucionalna in parlamentarna monarhija, parlamentarna predsedniška in direktorialna republika, slednjič sodržavje in zvezna država in kot posebni obliki sestavljene države zveza socialističnih sovjetskih republik in britanski imperij. V tretjem delu (državna pravila) je govor o treh poglavitnih oblikah državnih pravil: Ustavi, zakonu in uredbi. V poglavju o ustavi je s posebno ljubeznijo predelana tvarina o človeških in državljskih pravicah (glej v tem oziru avtorjevo razpravo »O pomenu človeških in državljskih pravic« v Zborniku znanstvenih razprav juridične fakultete V. letnik 1925/26, str. 3—17). V poglavju o zakonu se pisatelj približuje pozitivističnemu naziranju o bistvu zakona. (Prim. v tem pogledu avtorjevo razpravo »Ustava in zakon« v »Slov. Pravniku« l. 1922, str. 1—4). Vsako pravilo, ki ustreza pozitivnim pravnim pogojem njegovega postanka, mu je zakon, naj si je splošno ali ne. S tem Pitamic odklanja tako francosko teorijo o nujni splošnosti zakona, kakor tudi Labandovo-Jellinekovo teorijo o zakonu v materialnem smislu, ki je še danes precej razširjena; zato se mu javlja razlika med zakonom in njemu podrejeno uredbo le v obliki ter kompetenci njo ustvarjajočih organov, ne pa v vsebini. Vendar mora pri uredbi priznati nje splošni značaj ter odklanjati izdajanje individualnih uredb po višjih inštancah. Avtor odklanja soglasno s Kelsenom tudi običajno razlikovanje med pravno in upravno (administrativno) uredbo. Po »važnosti za javnost« naj se tu reši vprašanje obnarodovanja, ki ima določne pravne posledice. Tu bi bilo želeli natančnejšega obravnavanja tvarine, posebno ker se upravni organi radi nagibljejo k temu, da uvajajo čestokrat dalekosežne omejitve državljskih pravic s splošnimi, nikjer razglašeni in od nikogar kontroliranimi interimi navodili. V četrtem (najobsežnejšem) delu se obravnavajo državni organi, načelnik države, parlament, državna uprava, samouprava in sodstvo. Zelo podrobno so obdelane volitve v parlament; tu so navedeni vsi sestavi (absolutne in relativne večine, proporcijalni sestavi Hareja, Hagenbacha-Bischopa, d' Hondta). Tudi samouprava je obdelana sicer kratko, a dokaj izčrpno; pri tem se posebno upoštevajo angleške razmere. V poglavju o sodstvu poudarja avtor enotnost delovanja državnih organov

in odklanja zato teorijo o treh oblastih in njih stroge ločitve. Upravni in sodni posli se po mnenju avtorjevem ne razlikujejo po načinu delovanja — med njimi so samo stopinjske razlike — ampak nekam preformalno po tem, ali so upravnim ali sodnim oblastvom po pozitivnih normah poverjeni. Peto poglavje o razmerju države do meddržavnega prava je širše izvajanje definicije države, ki jo podaja avtor v I. delu ter se po navadi ne najde v knjigah o državnem pravu, vendar je misel, vnesti vsaj temeljna načela o odnošajih države do meddržavnega prava v sestav državnega prava, umestna, ker so v najnovejšem času državno pravo evropskih držav vedno tesneje in silneje prepleta s pravili in vodili meddržavnega prava. V zadnjem, šestem poglavju, ki govori o razmerju države do meddržavnih organizacij, obravnava pisatelj posebno odnose države do cerkvenih organizacij ter podaja pregledno različne sestave: državnega cerkvenstva, ločitve cerkve od države, konkordata itd. Med pravne organizacije pa po avtorjevem mnenju ni šteti cerkvenih, ker jim nedostaje bistvenega znaka prisilne izvršbe njih pravil. Zato se približuje cerkveno pravo po njegovem mnenju ali društvenemu ali pa mednarodnemu pravu.

Le v najširših obrisih je mogoče podati vsebino te z nenavadno natančnostjo in snovno poglobitvijo spisane knjige. V njej je v samostojni sestavi predelano pozitivno pravo nič manj kot 17 ustav, od avstralske do sovjetske, med njimi seveda tudi naše, čeprav se baš ta bolj porredko navaja. Kdor torej išče v knjigi pozitivno ustavno pravo naše države, ga ne bo našel. A to tudi ni namen tej knjigi, ki hoče podati splošni sestav državnega prava ter upošteva pri tem kajpada v prvi vrsti one vodilne svetovne države, ki so ga ustvarjale. Zato je baš Anglija v zgodovini modernega parlamentarizma in moderne avtonomije, Francija v poglavju o delitvi oblasti, o upravi in upravnem sodstvu, Amerika (Zedinjene države) v poglavju o človeških pravicah, Nemčija v poglavju o upravnih aktih, o zvezni državi itd. izraziteje zastopana.

Pisatelja odlikuje oster, vsaki spekulativni in aprioristični miselnosti protiven duh, — čeprav je baš njegova sila v pravnofilozofičnem razglabljanju objektivnih pojavov države; a to razglabljanje je induktivno, skoraj da eksperimentalno. Ni torej čuda, da se nagiba k znanstvenemu pozitivizmu šole čistega prava, koje značilni in vodilni zastopnik v državnih vedah je danes Kelsen. Ta pozitivizem je avtorja pri pojmovanju države, suverenosti, zakona, državnih poslov itd. dovedel do definicij, ki utegnejo izzvati marsikatero nasprotno mnenje. Bistvo državne obstojnosti in veljave sloni po tem na meddržavnem pravu, v katerega silo in nadoblast avtor trdno veruje. Razvoj zadnjih 10 let, ki so nam prinesla Društvo narodov in njega razsodišča, mu daje morda prav; vendar pa mednarodno pravo še ni premagalo suverenosti; zato bi presojal razvoj bodočnosti raje bolj skeptično. Paralela z razvojem privatnega prava (ki je od samopomoči do civilnega procesa potrebovalo stoletja!) bi opravičevala to kritičnejše stališče. Razveseljivi nastavki meddržavnega prava v najnovejši dobi še davno niso tako ustaljeni, da bi kazalo že

sedaj na nje nasloniti v nasprotju z zelo pozitivnimi pojavi suverenih držav teorijo o vseobčji podrejenosti države pod meddržavno pravo in v zvezi s tem zanikati suverenost modernih držav.

Posebna vrлина avtorja je njegovo globoko poznavanje pozitivnega ustavnega in upravnega prava. Le natančni poznavalec snovi opazi v splošnih izvajanjih, kako globoko obvlada pisatelj te pravne panoge. Slog knjige je odličn, kar je treba posebno poudarjati, ker je moral avtor mnogokrat ustanavljati točno imenstvo za nove ali vsaj doslej pri nas še nepoznane pojme. V tem pogledu se nam zdi prav srečen izraz vrhovnost za suvereniteto (ki ga sicer zalotimo že tudi v »Vedi«), ali obstojnost za Existenzfähigkeit. Naziv s države je za Staatenbund bi raje zamenjali z zvezo držav, da ni že preveč ukoreninjen; namesto državno cerkovstvo (Staatskirchentum) bi bilo morda bolje: državno cerkvenstvo; namesto prestolonasledstveni red bolje: red prestolnega nasledstva; namesto delokrog: področje (če je teritorialen: območje). Za »obstoječi zakoni« rabimo že dokaj let sem: veljavni zakoni. Da se »prirejen« (koordiniert) ne zamenja s pojmom pripravljen, bi bilo bolje rabiti »sovrsten« (str. 133). Rabe srednjega spola pridevnikov za prislove naš jezik ne ljubi; namesto navadno, zakonito, srečno, rabimo: po navadi, po zakonu (zakonih), po sreči. Pisava prebivavstvo nasprotuje priznanemu Breznikovemu pravopisu.

Čeprav je nje izraževanje jasno in domače, knjiga ni popularno znanstveno delo. Mohorjeva družba, ki jo je opremila, nadkriljujoča avtorjeve želje, z razkošnim papirjem in skoraj preizrazitim tiskom, jo označuje sama za prvo knjigo svoje znanstvene knjižnice. V resnici zahteva ta strogo znanstvena knjiga precej razsežno splošno izobrazbo, a tudi miselne izurjenosti; zato pa naj bo zastopana v knjižnici vsakega izmed naših pravnikov, politikov in kulturnih delavcev. Knjiga pomeni tudi obogatjenje hrvatskega in srbskega pravniškega slovstva, saj imajo Srbi samo eno tovrstno sistematsko delo Slobodana Jovanovića »O državi«, Hrvati pa nobenega.

Dr. Rudolf Andrejka.

Juraj Andrassy: *Kritički pogledi na teoriju o narodnoj suverenosti*; Zagreb 1927. Tiskara »Merkantile« (Gj. Jutriša i drugovi). Str. 84.

Pojem »suverenosti« velja za enega centralnih problemov državno-pravne vede. Vsakdo, ki se je bavil s teorijo državnega prava, se je moral dotekniti tudi tega problema in je nebroj razprav, knjig ali vsaj knjižjih poglavij o suverenosti. Zato pa je tudi potrebno, da se od časa do časa vsa ta mnogoštevilna mnenja zbirajo, primerjajo in kritično osvetlujejo. Takemu hvalevrednemu delu se je s serijo člankov v »Mjesečniku«, ki jih je nato izdal v obliki citirane brošure, podvrgel g. Juraj Andrassy. Avtor hoče prematrati problem narodne suverenosti samo s pravnega vidika in si stavi kot nalogo vprašanje, ali se more najti pravno dosledna konstrukcija načela narodne suverenosti. Že iz tega je razvidno, da ni hotel raziskavati problema suverenosti sploh (tudi državno in pravno) v vsej svoji širini.

V prvem delu govori zlasti o Rousseauju, ki se splošno smatra za glavnega pisatelja o narodni suverenosti. S pohvalo je treba omenjati, da Andrassy pri razlagi Rousseaujevih idej ne citira samo «Contrat social», temveč tudi druga dela tega misleca «Emile», «Considérations sur le gouvernement de Pologne» i. dr. Nato navaja celo vrsto tekstov preteklih in sedanjih ustav, v katerih se naglašajo načelo narodne suverenosti. Nadalje analizira avtorje, ki so pristaši, in avtorje, ki so nasprotniki tega načela. V kritičnem delu raziskuje najprej pojem naroda, potem pojem suverenosti in nato pravno normo, ki spaja ta dva pojma. Glede «naroda» je piscev zaključek, da se ta pojem pravno ali ne da zajeti, ali pa, ako se pravno formulira, da ni več to, kar se smatra kot substrat »narodne suverenosti«. Pri pojmu suverenosti bi se bil Andrassy moral po našem mnenju malo več ozirati na najnovejšo kritiko tega pojma, oziroma njegovo transformacijo po moderni normativni in francoski takozv. realistični teoriji. Pozdraviti pa je treba njegovo energijo, s katero eliminira psihološko voljo iz pojma pravnega subjekta. Andrassyju je suverenost vedno neka vrsta oblasti, oblast pa čisto pravni pojem, ker pomenja tista (prisilna) sredstva, ki jih pravo določa za svojo realizacijo. Narod, kot nepraven, in suverenost, kot praven pojem se pa po njegovem mnenju ne dasta logično zvezati. Sicer pa je avtorju pri označenem problemu glavno vprašanje izvrševanje suverenosti. Najti bi se namreč morala pravna vez med narodom in tistimi osebami, ki vršijo državno oblast (zlasti zakonodavnimi organi). Ta vez se pa ne da najti z nobeno teorijo, ne z reprezentančno ne z organsko. Možno je sicer pravno razmerje med izvoljenimi poslanci in «političnim narodom», t. j. tistim delom naroda, ki ima volilno pravico; s tem pa ni uresničeno načelo »narodne suverenosti«, ker se tako razmerje nahaja tudi v aristokratsko urejenih državah. Pa tudi v demokratskih državah se ne da določati kako pravno razmerje med tistimi člani naroda, ki imajo politične pravice, in tistimi, ki jih nimajo. Izpopolnitev te vrzeli s »splošnim mnenjem« ni pravna argumentacija: »priznavanje« državne oblike po narodu pa lahko velja tudi za države, ki se ne naslanjajo na princip narodne suverenosti. Z odklonitvijo narodne suverenosti kot pravnega principa se približuje avtor stališču prof. Tasića, ki se je v svoji studiji «O teoriji narodne suverenosti, naročito u Francuskoj, i o jednom skorašnjem pokušaju tamo» (Zbornik znanstvenih razprav juridične fakultete, Ljubljana 1925) bavil zlasti s francosko teorijo, dokazujoč, da se je izjalovil tudi Carré de Malbergov (sedaj še edino možni) poskus spajanja narodne z državno suverenostjo in projekcije le-te na pozitivno pravo. Predaleč pa gre po mojem mnenju avtor, ko pravi, da je kodificirano načelo narodne suverenosti — akopram politično veljavno — brez normativne vrednosti, kajti baš kadar je kodificiran, je ta princip lahko zelo važen za interpretacijo ustave in vsega prava, ki se naslanja nanjo.

Dodano je brošuri posebno poglavje o zgodovinskem razvoju ideje narodne suverenosti do Rousseauja; z analizo tega avtorja se pa, kakor že rečeno, knjiga začneja. Knjiga, v kateri je zlasti dobro uspelo prikazo-

vanje razvoja politično-pravnih idej, je opremljeno z obilnim znanstvenim aparatom, ki dokumentira obsežno poznavanje literature, izredno marljivost in znanstveni interes avtorja.

Dr. Leonid Pitamic.

Sa braniteljske govornice: Zbirka govora devetorice zagrebaških odvetnika u kaznenim raspravama Zagreb 1928. Tiskara »Merkantile«. Str. 131.

Izdajatelj in zasnovatelj zbirke je dr. Ivo Politeo, ki ji je napisal tudi osem strani predgovora. Ime izdajateljevo postaja čedalje bolj žarišče intelektualnega vodstva velikega dela praktičnih juristov, odvetnikov, v Zagrebu. Njegova osebnost posega pa tudi organizatorno v svet hrvaških pravnikov obče, in to ne samo z veliko vnemo, ampak tudi s pravo razumnostjo. Izdaja označene zbirke, že sama po sebi vrlo simpatična ideja, je tu udelotvorjena na tak način, da služi vsekakor odvetnikom v Zagrebu v veliko čast. Predgovor dr. Iva Politeo je po obliki umerjen, v stvari pa ustreza popolnoma zakonu, t. j. današnjemu hrvaškoslovaškemu k. pr. r. — Za mlade zagovornike bo najboljši kazipot.

V zbirki je zbranih devetoro plaidoyerjev: šestero izpred sodnih dvorov, eden izpred okrajnega, dvoje izpred vojaškega sodišča. Porote na Hrvaškem ni, a zelo pravilno je dr. Politeo v predgovoru pripomnil: »Porota je faktor, koji neosporno povoljno djeluje na braniteljstvo«.

Zagovorniki so vsi zagrebski odvetniki, ki se še danes bavijo aktivno z zagovorništvom, razen enega: 72letnega dr. Hinka Hinkovića, ki le še tu pa tam »pour l'honneur du drapeau« poprime za besedo kot zagovornik. Ali baš priobčeni njegov zagovor iz polpretekle dobe je ne samo v juridičnem pogledu, ampak tudi po političnih vidikih tako zanimiv, da zasluži svoje mesto v zbirki v polni meri.

O vtisih, ki jih napravljajo prečitani govori na čitalca, govoriti, ne da bi se spuščali v primerjavanje z načinom pletenja drugih zagovornikov svetovnega slovesa, je v okviru tega naznanila nemogoče. Značilno pa je, da so zagovorniki objavili tudi take zagovore, kjer niso dosegli uspeha oprostitve. Lahko pa rečemo baš o teh zagovorih brez dejanskega uspeha, kar se je reklo že večkrat o kritičarjih, da so takrat, kadar v stvari nimajo prav, — najduhovitejši. Resnično pa so vsi zagovori zelo primerno izbrani, ker so zanimivi zdaj od te, zdaj od druge strani. Žal, da jih ni še več! Dr. Ivan Andres (vrsta zagovorov gre po alfabetu) se bavi s primerom umora zakonske žene iz t. zv. boljših stanov in kaže globoko razumevanje problemov, ki stoji na meji med vračunljivostjo in nevračunljivostjo. Dr. Hinko Hinković je zagovarjal za časa paševanja Khuena v l. 1904 znana politika dr. Franka Potočnjaka in Vitomira Korača radi zločinstva kaljenja javnega mira, z neustrašenostjo, ki je bila in je še vredna največjega priznanja in občudovanja. Neobičajna živahnost, da, drastičnost odseva iz zagovora dr. Svetozara Ivkovića, ki je branil klijentinjro radi zvodništva. Naročni umor je predmet plaidoyerja dr. Gjüre Janekovića; gre za tragično zgodbo varane žene v docela pokvarjenem seksualnem miljeju kmetiške rodbine,

ki nam vzbuja globoko sočutje (če ni morda dokazno postopanje podalo še drugih podatkov). Ta primer bi pač spadal v Pitavala, če bi ga imeli... Dr. Hugo Kon je zagovarjal z uspehom zdravnika-šefa bolnišnice, ki so se mu očitale nepravilnosti v opravljanju privatne ordinacije in pa tatvine v vojnih razmerah. Kratki, pa jedrnatí zagovor dr. Dušana Peleša iz starejše dobe (1906) bo zanimal Slovence radi pravne snovi (poneverjenje lastnih zarubljenih stvari), ker je ta zakonska snov pri nas drugače urejena kot pa na Hrvaškem. Globok vpogled v bankovne prilike in neprilike daje obsežni zagovor (prav za prav — dvakratni zagovor) dr. Iva Politea; nemara bodo tu razmotrivana vprašanja o mejah kaznivosti in nekaznivosti pri fingiranju kontov, odpisovanju ali prenašavanju istih sodobne zagovornike ne samo zanimala, ampak jim dala tudi poduka, ki ga drugod skoro ne bi mogli dobiti. Z veliko pozornostjo bo vsakdo čital zagovor dr. Lavoslava Šika, ki ga je imel pred domobranskim vojnim kot prekim sodiščem v Zagrebu radi revolucionarnega incidenta dne 5. decembra 1918 v Zagrebu, ki so ga povzročili zapeljani vojaki v Zagrebu in ki je imel za posledico nasilno smrt 13 oseb. Po pravici pravi zagovornik, da treba to pojmovati kot zadnji čin »zelenega kadra«. Njegova razlaganja vplivov idej na mase s posledico mnogoternih deliktov so zelo uspela. Dr. Hugo Werk prinaša svoj zagovor v lokalno-politični aferi nekega akademično-graduiranega moža, ki mu je državno pravdnništvo naprtilo obtožbo radi raznih težkih deliktov. Le-ta pa je imela spričo velike spretnosti duhovitega, z obsežnim znanjem pravnozgodovinskega razvoja kazenskega prava oboroženega zagovornika le malenkosten uspeh.

Zelimo objavljene zbirke, da si pribori, razen že doseženega moralnega uspeha, tudi še tolik materialni uspeh, da se bo moglo započeto delo nadaljevati s priobčitvijo še drugih tako imenitnih plaidoyerjev.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Ernst W. Roth: *Die materiellrechtliche und prozessuale Bedeutung des Indiskretionsdeliktes (§ 285, Abs. V. des Strafgesetzentwurfs von 1925. Breslau 1927. Schlettensche Buchhandlung. Str. 61.*

Indiskrecijski zločini pomenijo javno ali nejavno priobčitev nečastnih, čeprav resničnih dejstev iz zasebnega ali rodbinskega življenja, torej to, kar imamo mi v § 489 k. z. in kar po § 490, II. k. z., ni predmet dokaza resničnosti. V Nemčiji pa imajo določilo § 168 kaz. z., kjer postane trditve ali razširjenje nečastnih dejstev nekaznivo, samo, če je to dejstvo dokazno resnično (»erweislich wahr«). Po novem kaz. zakoniku za Nemčijo pa se predlaga formulacija, ki ostaja v bistvu ista glede obdolžitve radi občin nečastnih dejstev; glede takih, ki se tičejo zasebnega ali rodbinskega življenja, ki ne zadevajo javnega interesa, pa ni dokaza resnice, če je bil motiv obdolžitve koristoljubje ali samo namen sramotenja. Pisatelj označene monografije dokazuje, da je ta rešitev problema docela zgrešena. On zahteva popolno, miselno ločitev krive obdolžitve od indiskrecije; javno izrečena indiskrecija bodi vselej kazniva, ne glede na to, ali je resnična, ali ne in iz kakšnega nagiba je izrečena; kaznivost bodi od-

visna od predloga, ki zahteva le kaznovanje radi indiskrecijskega delikta; tak predlog stavljen, se more umakniti, ne more pa biti podlaga za kaznovanje radi navadne krive obdolžitve; dokaza resnice ni. V procesualnem oziru pa priporoča t. zv. informativni proces, v katerem je razpravljati edino le o ugotovitvi resničnosti ali neresničnosti neke žaleče trditve, brez ozira na kaznivost žalitelja, ki je lahko n. pr. radi smrti ugasnila ali radi neizvestnosti, zblaznitve postala neučinkovita.

Pisatelj razpravlja jasno. Le glede njegovih izvajanj o informativnem procesu bi želeli poglobitve. Za nas ima razprava precej pomena, ker ureditev problema v tiskovnem zakoniku ni jasna, v osnutku novega kazenskega zakonika pa v predlagani obliki ni sprejemljiva. Tu ni mesta, da bi ti dve objeckiji podrobno razložili; podpreti jih bo s posebno pravico o drugi priliki.

Dr. Metod Dolenc.

*Hafiz Abdulah Bušatlić: Šerifatsko-sudski postupnik s formula-
rima. Sarajevo. 1927. Izdanje piščevo. Str. 239. Cena 60 Din.*

Kakor pred letom dni izdana knjiga istega pisca »Porodično i nasljedno pravo muslimana«, ravno tako bo dobro došla naznanjena knjiga, ki v poljudnih besedah razlaga postopek v rodbinskih in nasledstvenih stvareh muslimanov pred šeriatskimi sodišči. Bušatlić opisuje v prvem delu organizacijo šeriatskih sodišč (vsako okrajno sodišče v Bosni in Hercegovini ima poseben oddelek, namreč kotarski šeriatski sud prve molbe, druga in zadnja stopnja je vrhovni šeriatski sud v Sarajevu, ki je sestavni del sarajevskega vrhovnega suda), dalje razpravlja o sodnem oseboju, o potrebni kvalifikaciji, pravicah in dolžnostih sodniškega oseboja, sodnem nadzorstvu in pod. Drugi del obravnava pristojnost šeriatskih sodišč, tretji del sporni postopek in četrti nesporno postopanje. Drugo, skoro obširnejšo polovico knjige pa izpolnjujejo obrazci za koncipiranje različnih razpravnih zapisnikov in odločb. Knjiga podaja tako več, kakor pa naznanja naslov, ker seznanja čitatelja sploh z vsem, kar je v zvezi s šeriatskimi sodišči in kar se razpravlja pri njih. Zato pa želim, da bi se knjiga hitro razširila, saj nudi res dobro informacijo in se sme po pravici označiti za poljuden priročnik šeriatskega postopka.

Dr. R. Sajovic.

Ribarski zakon. Ljubljana. 1928. Tiskovna zadruga. Str. 112. Cena 25 Din.

Knjižica obsega ribarski zakon z dne 18. avgusta 1888, št. 16/90 dež. zak. za vojvodino Kranjsko in naredbi o ribarsko-policijskih izvršilnih določilih ter o napravi ribarskih okrajev. Zakon kakor obe naredbi sta bili s čl. 236 fin. zak. za leto 1927/1928 razširjeni na mariborsko oblast. Zato bo izdaja dobrodošla vsem interesentom. Pridejane opombe dr. A. Munde razlagajo besedilo zakonskih določb tako v pravnem kakor tudi v strokovnem oziru in napravljajo zato knjigo tem bolj uporabno.

Dr. Fran Spiller-Muys: Novi osnutki zakona o izkoriščanju vodnih sil. Ljubljana. 1928. Ponatis iz Slov. Naroda.

V čl. 117 določa Vidovdanska ustava, da so prirodne sile državna svojina in da izide o dajanju zadevnih koncesij poseben zakon. Nedavno je razposlalo ministrstvo za kmetijstvo in vode gospodarskim korporacijam v izjavo osnutek zakona o izkoriščanju vodnih sil. Dasi je ta osnutek že tretji, vendar ugotavlja pisec v podrobni kritiki zakonskega načrta, da še tudi najnovejši osnutek za uzakonitev ni zrel, da ga je treba marveč predelati, popraviti in popolniti. Kritika je izšla v ponatisu in opozarjamo nanjo, ker obravnava namreč pravo o vodah, ki je med najzanimivejšimi vprašanji javnega prava.

Odvjetnik. Bulletin društva odvjetnika u Hrvatskoj i Slavoniji u Zagrebu. God. I., broj 1.

Društvo odvjetnikov v Zagrebu je pričelo izdajati svoje glasilo. Povod temu je dalo, kakor pravi uvodnik, vprašanje materialne oskrbe potrebnih in onemoglih članov, družin umrlih ter v to svrhu izdelani pravilnik. Vendar prinaša list celo vrsto člankov, ki jim je namen, braniti pravice odvjetnikov. Tem člankom se pridružujejo drugi, ki se boré za dobro sodstvo. Pričakovati smemo zato upravičeno, da se bo iz nameravanega stanovskega glasila razvil sčasoma strokovni pravniški list. S tega vidika novo glasilo pozdravljamo in mu želimo najboljšega uspeha.

Pomen univerze v Ljubljani za Slovence in Državo SHS.

To je naslov 15 strani obsegajoči spomenici, izdani koncem l. 1927 v obrambo naše najvišje kulturne ustanove. V lapidarnih stavkih je podana v knjižici zgodovina boja za ustanovitev visoke šole v Ljubljani in so navedene činjenice, ki govorijo za neokrnjen obstoj ljubljanske univerze. Poleg vseh drugih razlogov prepričujejo o tem zgovorno navedbe o obširnem znanstvenem delovanju univerzitetnih profesorjev. Že samo to delovanje mora osigurati naši univerzi nadaljnji nemoten obstoj.

Hefiz A. Bušatić: Pitanje muslimanskog napredka u Bosni i Hercegovini. Sarajevo. 1928. Izdanje piščevo. Str. 35.

Zbirka zakonov. XXII. snopič: Zakon o neposrednih davkih. Ljubljana. 1928. Tiskovna Zadruga. Str. 96.

Razne vesti.

V Ljubljani, meseca marca 1928.

XXXIX. redna glavna skupščina društva »Pravnika« se je vršila dne 3. februarja 1928 v ljubljanski sodni palači. Načelnik d'r. D. Majaron je otvoril zborovanje, pozdravil navzočne, potem pa ob napeti pozornosti vseh zborovalcev nadaljeval:

»Gospoda! Težko mi je danes pri srcu, ko se moram spominjati, da nam je zadnji čas iz naših vrst ugrabila neizprosna smrt dva naša najodličnejša člana dr. Andreja Ferjančiča in dr. Janka Babnika. Oba sta stala ob zibelki našega društva, ko je stopalo v življenje začetkom